

CA

T.C.
YOZGAT VALİLİĞİ
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
2024-2025 EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI
II. DÖNEM II. YAZILI SINAVI
(İL GENELİ ORTAK)

TARİH
10. SINIF

SINAV NOTU

Adı ve Soyadı :
Sınıfı / Şubesi :
Öğrenci Numarası :

100**ÖĞRENCİLERİN DİKKATİNE!**

1. Bu soru kitapçığında 11 soru bulunmaktadır ve sınav süresi 40 dakikadır.
2. Soruların cevaplarını, cevap için ayrılan bölümlere yazınız.
3. Değiştirmek istediğiniz bir cevabı, yumuşak silgiyle cevap kâğıdını yıpratmadan siliniz.
4. Sınav 100 (yüz) tam puan üzerinden değerlendirilecektir.
5. Her sorunun puanı üzerinde yazmaktadır.

Soru 1**(10 puan)**

1521 Belgrad'ın Fethi	1526 ?	1538 Preveze Deniz Savaşı	1538-1553 ?
--------------------------	-----------	---------------------------------	----------------

Yukarıda verilen tarih şeridinde “?” olan yerlere hangi önemli olaylar gelmelidir?

Aşağıda verilen boşluklara yazınız.

1526

Tam Cevap (5 Puan): Mohaç, Mohaç Savaşı, Mohaç Meydan Muharebesi, Mohaç Meydan Savaşı

Kısmi Cevap (3 Puan): İki Saatlik Savaş, Kanuni'nin Savaşı, Süleyman'ın Savaşı, Macaristan'ın Ele Geçirildiği Savaş, Macaristan'ın Yıkıldığı Savaş, En Kısa Süren Savaş, En Kısa Süren Muharebe, En Kısa Meydan Savaşı, En Kısa Meydan Muharebesi

1538-1553

Tam Cevap (5 Puan): Hint Deniz Seferleri, Hint Deniz Savaşı, Hint Okyanusuna/Denizine Sefer, Hint Seferi, Hindistan'a Deniz Seferi, Dört Hint Deniz Seferi, Dört Hint Seferi, Portekizler Üzerine Sefer, Portekizlerle Deniz Savaşı

Kısmi Cevap (3 Puan): Piri Reis'in Seferi, Hadım Süleyman Paşa'nın Seferi, Seydi Ali Reis'in Seferi, Murad Reis'in Seferi, Kanuni'nin Deniz Seferi/Savaşı, I.Süleyman'ın Deniz Seferleri

Soru 2**(5 puan)**

Osmanlı Devleti'nde, mali (ekonomik) ve siyasi amaçlı olarak çeşitli dönemlerde bazı ülkelere verilen ticari ayrıcalıklara ne isim verilmektedir? Yazınız.

Tam Cevap (5 Puan): Kapitülasyon, İmtiyaz, Ayrıcalık, İmtiyazı Mahsusa

Kısmi Cevap (3 Puan): Ticaret imtiyazı, Özel anlaşma, Ayrıcalıklı anlaşma, Dış ticaret ayrıcalığı, Hak, Öncelik, Fayda, Kolaylık, İltimas, Kayırmacılık, Torpil, Ticari Ayrıcalık, Akdeniz Ticaretini Geliştirme Aracı, Haçlı İttifakını Engelleme Aracı

Soru 3**(5 puan)**

Aşağıda özellikleri verilen törenin adını yazınız.

- Padişah olan şehzade için düzenlenen bir merasimdir
- Padişahın Eyüp Sultan Türbesi'ne hareketi ile büyük bir merasim şeklinde yapılırdı.
- Devlet erkânı resmî elbiseleriyle saraya gelir, Yeniçeri Ocakları iki sıra hâlinde dizilip padişahı bekleyerek geçişini seyrederdi.

Tam Cevap (5 Puan): Kılıç, Kılıç Alayı, Kılıç Töreni, Kılıç Kuşanma Töreni, Kılıç Giyme Töreni, Kılıç Kaldırma Töreni, Kılıç Merasimi

Kısmi Cevap (3 Puan): Kalkan Töreni, Cülus, Cülus Töreni, Tahta Oturma Töreni, Kalkan, Kama, Bıçak

Soru 4**(5 puan)**

Aşağıda hakkında bilgi verilen Osmanlı kaptan-ı deryasının adını ilgili boşluğa yazınız.

Akdeniz'de korsanlık yoluyla İspanyolların elinden Cezayir'i almıştır. Kanuni döneminde kaptan-ı deryalığa (Donanma Komutanı) getirilmiştir. Türk denizcilik tarihinin en büyük savaşlarından biri olan Preveze Deniz Savaşında Osmanlı Donanmasını komuta etmiştir.

Tam Cevap (5 Puan): Barbaros Hayrettin Paşa, Hayrettin, Hayrettin Paşa, Barbaros, Barbaros Paşa, Barbarossa, Hızır Reis, Kızıl Sakal

Kısmi Cevap (3 Puan): Oruç Reis'in kardeşi, Korsan, Akdeniz Korsanı, Donanma Gününün Kahramanı, Cezayir Beylerbeyi

Soru 5**(10 puan)**

Osmanlı Devleti'nin Viyana kuşatmasını kaldırmasından sonra Ferdinand, yeniden Macar topraklarına saldırdı. Kanuni, bu gelişme üzerine Ferdinand'a en büyük desteği veren Şarlken'i ortadan kaldırarak meseleyi kesin bir şekilde çözmek için Almanya Seferi'ne çıktı (1532). Osmanlı orduları Almanya içlerine kadar ilerlediği hâlde ne Ferdinand ne de Şarlken, Kanuni'nin karşısına çıkabildi. Ferdinand barış istemek zorunda kaldı. Taraflar arasında 1533'te yapılan İstanbul Antlaşması'na göre:

- Avusturya arşidükü (kralı) protokol bakımından Osmanlı sadrazamına (vezir-i azam) eşit sayılacak,
- Avusturya, Osmanlı Devleti'ne vergi ödeyecek,

Yukarıda bazı maddeleri verilen İstanbul Antlaşması'nın Osmanlı Devleti'ne olan siyasi ve ekonomik etkilerini değerlendiriniz.

<u>Siyasi</u>	<u>Ekonomik</u>
Dikkat: Aşağıdaki cevaplardan yalnızca bir madde yazan tam veya kısmi puan alacaktır. <u>Tam Cevap (5 Puan):</u> ▪ Avusturya Osmanlı Devleti'nin üstünlüğünü kabul etti. ▪ Osmanlı Devleti'nin üstünlüğü kabul edildi. ▪ Osmanlı'nın Avrupa'daki gücü pekişti. ▪ Osmanlı diplomasisi başarılı oldu. ▪ Habsburglar baskı altına alındı. ▪ Osmanlı Devleti'nin protokoldeki üstünlüğü resmileşti ▪ Osmanlı Devleti, Avusturya'yı siyasi olarak baskı altına aldı. ▪ Avusturya Kralı, Osmanlı sadrazamı ile aynı seviyede kabul edildi. ▪ Osmanlı, Avusturya'ya hükmetti. ▪ Osmanlı, Avusturya'dan daha güçlü oldu. ▪ Osmanlı Devleti Avusturya üzerinde siyasi üstünlük kurdu. <u>Kısmi Cevap (3 Puan)</u> ▪ Osmanlı, Avusturya'yı kendi kurallarına uymaya zorladı. ▪ Ferdinand ile İbrahim Paşa denk oldu. ▪ Ferdinand kendini Kanuni'den küçük gördü.	Dikkat: Aşağıdaki cevaplardan yalnızca bir madde yazan tam veya kısmi puan alacaktır. <u>Tam Cevap (5 Puan):</u> ▪ Osmanlı Devleti'nin gelirleri arttı. ▪ Osmanlı ekonomisi güçlendi. ▪ Osmanlı hazinesi güçlendi. ▪ Osmanlı Devleti'nin Avusturya karşısında ekonomik baskısı arttı. ▪ Avusturya, Osmanlı'ya para ödeyecek bu da Osmanlı'nın kazancını artıracak. ▪ Osmanlı'nın parası arttı ve ekonomisi güçlendi. ▪ Osmanlı zenginleşti. <u>Kısmi Cevap (3 Puan):</u> ▪ Avusturya fakirleşti. ▪ Avusturya ekonomisi geriledi. ▪ Avusturya'nın giderleri arttı.

Soru 6

(10 puan)

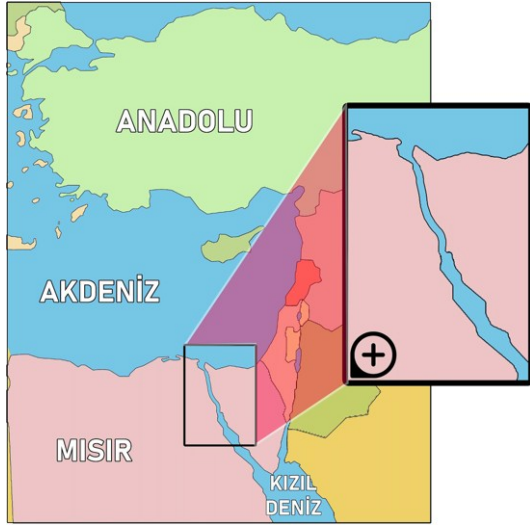
Aşağıda 16.yüzyılda Osmanlı Devleti'nin stratejik rakiplerinden bazılarının özellikleri verilmiştir. Özellikleri verilen devletlerin adını ilgili boşluklara yazınız.

Fatih'in Balkanlarda egemenlik kurması ve Ege Denizi'ndeki adaları ele geçirmeye başlaması bu devlet ile siyasi anlaşmazlıkların temel nedeni oldu. Bu yüzden iki ülke arasında 1463-1479 yılları arasında savaşlar meydana geldi. Osmanlı Devleti, savaşları kazanmasına rağmen bu devlete birtakım ayrıcalıklar vererek Akdeniz'deki Osmanlı limanlarına serbestçe giriş hakkı vermiştir. Ayrıca "balyos" unvanı verilen elçilerinin de İstanbul'da bulunmasına müsaade etmiştir.	15. yüzyılda Akkoyunlu Devleti'nin siyasi varlığına son veren bu devlet, Şah İsmail Dönemi'nde, bölgede büyük bir güç hâline geldi. Şiilik'i resmî devlet politikası hâline getirerek, Osmanlı Devleti'ni kendisine rakip olarak gördü. 1514 yılında Osmanlı Devleti ile yaptığı Çaldıran Savaşı'nı kaybetti.
<u>Tam Cevap (5 Puan):</u> Venedik, Venedikliler, Venedik Cumhuriyeti, Venedik Şehri, Venedik Devleti, Venedik Şehir Devleti <u>Kısmi Cevap (3 Puan):</u> İtalya'daki devlet, Akdeniz'de ticaret yapan devlet, İtalyan Devlet, İtalya Şehir Devleti	<u>Tam Cevap (5 Puan):</u> Safeviler Devleti, Safeviler, Şii Safeviler, İranlı Safeviler <u>Kısmi Cevap (3 Puan):</u> İran'daki Devlet, Şah İsmail'in Devleti, Yavuz Sultan Selim'in Çaldıran'da yendiği devlet, Korunan İran Devleti, İran, İranlılar, Şiiler, Şii Devlet

Soru 7

(10 puan)

II. Selim döneminin önemli sadrazamı (vezir-i azam) tarafından, Osmanlı donanmasını Akdeniz'den Hint Okyanusu'na geçirebilmek için hazırlanan bu proje Akdeniz ile Kızıldeniz'i bir kanalla birleştirmeyi amaçlamaktaydı. Böylece Akdeniz'deki Osmanlı donanmaları, Kızıldeniz ile Hint Okyanusu'na geçebilecek; Yemen ve Hicaz bölgelerini koruyacak ayrıca Coğrafi Keşifler sebebiyle önemini kaybeden Akdeniz limanları yeniden canlanacaktı.

Yukarıdaki bilgiler ışığında aşağıdaki soruları cevaplayınız.

a) Yukarıda bahsedilen projenin adı nedir?

Tam Cevap (5 Puan): Süveyş, Süveyş Kanalı, Süveyş Boğazı, Süveyş Su Yolu, Süveyş Geçidi, Süveyş Yolu, Kanal-ı Süveyş

Kısmi Cevap (3 Puan): Sokullu'nun Projesi, Sokullu Mehmet Paşa'nın Projesi, 2. Selim'in Sadrazamı Sokullu Mehmet Paşa'nın Projesi, Çok Sayıda Su Yolu, Gemi Geçiş Yolu, Mısır'daki Kanal, Mısır'daki Su Yolu, Mısır'daki Su Kanalı, Mısır'daki Su Geçidi, Akdeniz ile Kızıldeniz'i Birleştirme Projesi

b) Yukarıda bahsedilen projeyi hazırlayan Osmanlı sadrazamının adı nedir?

Tam Cevap (5 Puan): Sadrazam Sokullu Mehmet Paşa, Sokullu Mehmet Paşa, Sokullu Paşa, Sokullu, Sadrazam Sokullu, Mehmed Sokoloviç, Sokoloviç

Kısmi Cevap (3 Puan): Sadrazam Mehmet, Kanuni'nin Veziri Azamı, Kanuni'nin Sadrazamı, Bosna Kökenli Devşirme, Devşirme Kökenli Sadrazam

Soru 8**(15 puan)**

Osmanlı merkez teşkilatının iki önemli kurumu bulunmaktadır. Bunlardan birisi Fatih Sultan Mehmet zamanında İstanbul'da inşa edilen **(A)** Sarayı'dır. Bu saray üç bölümden oluşmaktadır. **(B)** adı verilen sarayın bu bölümü, saray görevlileri ve devlet idarecilerinin yetiştirildiği yerdi. Burada verilen eğitim, başta iyilik ve doğruluk ilkelerine dayanırdı. Bunun dışında öğrenciler dinî, ilmî ve siyasi eğitim yanında saray protokollerini öğrenir, daha sonra devlet kademelerinde görev alırlardı. Diğer ise Orhan Bey zamanında temelleri atılan Divanı Hümayun'dur. Osmanlı Devleti'ndeki başlıca Divanı Hümayun üyelerinden olan **(C)** padişahın en büyük yardımcısı ve mutlak vekili idi. Padişahın mührünü de taşır, her türlü hükûmet işlemlerini padişah adına onaylayarak resmîleştirir idi. Padişah sefere katılmadığı takdirde "Serdar-ı Ekrem" unvanıyla ordunun başında sefere çıkardı.

Yukarıdaki metinde A, B ve C şeklinde ifade edilen yerlere getirilecek kavramları aşağıda yer alan boşluklara yazınız.

A

Tam Cevap (5 Puan): Topkapı, Topkapı Sarayı, Yeni Saray, Saray-ı Cedid, Sur-i Sultani, Saray-ı Hümayun

Kısmi Cevap (3 Puan): 2.Mehmet'in Yaptırdığı Saray, Osmanlı'yı 400 yıl idare eden Saray

B

Tam Cevap (5 Puan): Enderun, Enderin, İç Saray, Saray Okulu, Devlet Adamı Yetiştiren Okul, Saray Mektebi

Kısmi Cevap (3 Puan): İç, İçeri

C

Tam Cevap (5 Puan): Sadrazam, Veziriazam, En Büyük Vezir, Büyük Vezir, Vezirlerin Başlı, Vezirlerin Şahı

Kısmi Cevap (3 Puan): Osmanlı Başbakanı, En Yüksek Devlet Memuru, Padişahın Sağ Kolu, Devletin Başbakanı, İkinci Adam, Vezirlerin En Büyüğü

Soru 9**(10 puan)**

Fatih, çıkardığı kanunnâmelerle devlet teşkilatında önemli düzenlemeler yaparak Osmanlı Devleti'ni merkezî devlet hâline getirdi. Bu amaçla Fatih Kanunnamesinde bu konuya şöyle yer verildi: “ve her kimseye ki evladımın saltanat müyesser ola, karındaşların nizam-ı âlem için katl itmek münasibdir. Ekser-i ulema dahi tecviz itmişdür. Anınla amil olalar.” (Saltanat, oğullarımdan kime nasip olursa dünya düzeni için kardeşlerini öldürmesi uygundur ve âlimlerin çoğu da uygun bulmuştur.) Fatih bu hükmü ile tahta çıkan hükümdarın kardeşlerini katledebileceğini ilan etti.

Yukarıdaki bilgiler ışığında aşağıdaki soruları cevaplayınız.

Dikkat: Aşağıdaki cevaplardan yalnızca bir madde yazan tam veya kısmi puan alacaktır.

1) Bu uygulamanın adı nedir? Yazınız.

Tam Cevap (5 Puan): Kardeş Katli Uygulaması, Kardeş Katli, Kardeş Öldürme, Padişah kardeşi öldürme, Padişah kardeşi katletme, Kardeş İnfazı, Kardeş idamı, Kardeş cinayeti, Kardeşi yok etme, Taht için kardeş öldürme, Taht mücadelesi nedeniyle kardeş öldürme

Kısmi Cevap (3 Puan): Merkezi Uygulama, Merkezi Otoriteyi Sağlama

2) Uygulamanın amacı nedir? Yazınız.

Tam Cevap (5 Puan):

- Taht kavgalarını önlemek
- Devletin istikrarını sağlamak
- Merkezi otoriteyi güçlendirmek
- Devletin devam etmesini sağlamak
- Devleti yaşatmak
- Devleti güçlendirmek
- Padişahı güçlendirmek

Kısmi Cevap (3 Puan):

- Kavgayı durdurmak
- Kavga etmemek

Soru 10**(10 puan)****OSMANLI TOPLUM YAPISI**

Osmanlı toplumu; çeşitli din, mezhep ve ırklara mensup topluluklardan oluşmaktaydı. Osmanlı'da yasal statüleri belirlenmiş dinî cemaatlara “millet”, Osmanlı'nın İslam hukuku çerçevesinde ülkesinde yaşayan toplulukları din ya da mezhep esasına göre teşkilatlandırmak suretiyle yönetme biçimine ise (A) deniyordu. Dolayısıyla bu sisteme göre toplum ırk ve diline göre değil, din ve mezhep aidiyeti esasına göre oluşturulmaktaydı. Osmanlı Devleti'nde, Müslüman cemaatini meydana getiren topluluklar Türkler, Araplar, Acemler, Boşnaklar ve Arnavutlardı. Bunlardan sonra en kalabalık topluluğu (B) cemaati oluşturmuyordu. Diğer cemaatler; Rumlar, Eflâk-Boğdanlılar, Karadağlılar, Sırlar ve Bulgarlar idi.

Yukarıdaki metinde A ve B şeklinde ifade edilen yerlere getirilecek kavramları aşağıda yer alan boşluklara yazınız.

A)

Tam Cevap (5 Puan): Millet, Millet Sistemi

Kısmi Cevap (3 Puan): Halk, Toplum, Etnik grup, Kavim, Cemaat

B)

Tam Cevap (5 Puan): Ortodoks, Ortodokslar, Ortodoks Hristiyanları,

Kısmi Cevap (3 Puan): Hristiyan, Hristiyanlar, Gayri Müslümler

Soru 11

(10 puan)

Osmanlı toplumu, resmî tasnife (sınıflandırma) göre iki gruba ayrılmaktadır. Bu grupların adını aşağıya yazınız.

SINAV BİTTİ.
CEVAPLARINIZI KONTROL EDİNİZ